

Přímí dědicové Zlaté hordy: Rusové jsou vůči všemu, co přichází ze Západu, zcela imunní

svobodny-svet.cz/primi-dedicove-zlate-hordy-rusove-jsou-vuci-vsemu-co-prichazi-ze-zapadu-zcela-immuni

26. února 2023

KN

Koncem srpna nastal velký rozruch kolem ruského politického myslitele **Alexandra Dugina** v souvislosti se smrtí jeho dcery. Darja Duginová zemřela po atentátu spáchaném u Moskvy. Automobil, kterým jela po dálnici, vybuchl. Pachatele ani objednatele atentátu se nepodařilo zjistit, a tak se vynořují různé spekulace.

Darja Duginová byla komentátorka ruských médií, v nichž tvrdě podporovala válku Ruska proti Ukrajině. Více známý je však její otec, považovaný za předního propagandistu Putinova režimu.

Alexandr Dugin je teoretikem neoeurasianismu – Rusko podle této koncepce nepředstavuje ve vztahu k Západu pouze zvláštní zemi, ale také odlišnou civilizaci nazývanou Eurasie. Nejde nicméně o zcela původní projekt, o čemž svědčí už samotná předložka „neo“. Dugina lze chápat pouze jako epigona hnutí, jež vzniklo ve dvacátých letech minulého století.

Syn Anny Achmatovové a Mongolové

V prostředí ruské bílé emigrace se tehdy objevila skupina vědců, kteří zrevidovali svůj kritický vztah k Sovětskému svazu a zformulovali program eurasianismu. Dospěli totiž k závěru, že SSSR představuje další vtělení ruského impéria, jež má podle nich být dědicem Zlaté hordy. Vycházeli z přesvědčení, že ruská identita je odolná, imunní vůči všemu, co přichází ze Západu, a předpovídali, že se SSSR bude postupně oprošťovat od komunismu, doktríny pocházející z Evropy, a zároveň se bude vyvíjet k původní politické kultuře Eurasie, což se v určité míře stalo. Můžeme říci, že by se Dugin nemohl bez těchto lidí objevit. Ale za pozornost stojí rovněž člověk, který dokázal navzdory různým protivenstvím osudu eurasianismus šířit v samotné Zemi sovětů, byť poněkud zastřeným způsobem. Jde o historika Lva Nikolajeviče Gumiljova (14. října 2022 uběhlo 110 let od jeho narození). Navíc jde rozhodně o netuctovou postavu.

Především nelze přehlédnout jeho rodiče. Jeho otcem byl básník Nikolaj Stěpanovič Gumiljov, jenž byl v roce 1921 bolševiky na základě falešných důkazů obviněn z účasti v protisovětském spiknutí a odsouzen k trestu smrti zastřelením. Jeho matkou byla Anna Achmatovová, slavná básnířka, o níž se tvrdilo, že je Sapphó ruské literatury.

Lev Gumiljov neměl snadný život. V mládí byl čtyřikrát uvězněn. Dvakrát si odpykával trest vězení v lágrech (byl obviňován z protisovětské činnosti, ale především mu přitěžovala skutečnost, že je synem „nepřítele lidu“). Jeho dramatické životní peripetie skončily zároveň s koncem stalinismu. Na svobodu se dostal už v roce 1956, ale zcela rehabilitován byl teprve roku 1975. Zemřel krátce po rozpadu SSSR, v roce 1992.

Od druhé poloviny padesátých let si Gumiljov dopisoval se dvěma eurasianisty žijícími za hranicemi Sovětského svazu – se zeměpiscem Pjotrem Savickým a s historikem Georgijem Vernadským. V rozsáhlé škále jeho zájmů se v popředí nacházely dějiny kočovných stepních

národů Střední Asie. Ve svých pracích – česky vyšlo *Objevení země Chazarů* (1971), *Hledání vymyšlené říše* (1974), *Od Rusi k Rusku* (2011) – se oproti názorům převládajícím v ruské historiografii snažil dokázat, že Mongolové vpadnuvší ve dvanáctém století do ruských zemí nebyli žádní divočí a zaostalí barbaři.

Argumentoval tím, že v té době dosáhli stejné vývojové fáze („etnogeneze“), v jaké se nacházely ve druhé půli prvního tisíciletí germánské kmeny pustošící Evropu.

V tomto pojetí se Zlatá horda jeví jako spojenec ruských knížectví ohrožených katolickými státy. Z tohoto důvodu si Gumiljov velice cenil Alexandra Něvského. Novgorodský kníže uznal, že Západ pro něj představuje větší nebezpečí než Mongolové. Dohodl se s nimi (a dokonce se na nich stal závislým), aby se posílil proti Němcům z Livonska (Řádu mečových bratří) a proti Švédům.

Vedle toho Mongolové vyžadovali na dobytých územích pouze politickou podřízenost. Teologické otázky je nezajímaly, připouštěli náboženský pluralismus. Na rozdíl od katolických zemí nevyvíjeli misijní činnost. Pro Alexandra, který chtěl v ruských zemích zachovat pravoslaví, to bylo neméně důležité. Gumiljov nicméně vůbec netvrdil, že se Čingischánovi nástupci chovali vůči Rusku jako mírové holubice. Šlo mu spíš o to prokázat, že vztahy ruských knížectví se Zlatou hordou byly složité (období spolupráce se proplétala

s obdobími konfliktů). A bilance těchto vztahů hovořila podle něj spíš pro to, aby Rusové Mongoly nepohrdali a postupně si uvědomili, že právě s nimi (podobně jako s ostatními „etnosy“ Velké stepi) je spojuje civilizační společenství, a ne s Evropany. Není proto náhodou, že se Gumiljov stal patronem Eurasijské národní univerzity v Astaně, založené v roce 1996.

Jinou věcí je, že se v historikových pracích objevují prvky, jejichž vědeckost je přinejmenším sporná. Gumiljov uvažoval, že dějiny světa ovlivňuje „energie biosféry“. Zastával zvláštním způsobem pojatý geografický determinismus. Vytvořil pojem „pasionárnost“ označující tajemnou sílu dohánějící významné jedince (takové jako Alexandr Makedonský, Jan Hus, Napoleon Bonaparte) k činům s osudnými následky, které mohly způsobit (a částečně také způsobovaly) utrpení jak těmto osobám, tak i jimi vedené společnosti.

Kolonialistický pocit nadřazenosti

Je tedy Alexandr Dugin, inspirující se rovněž ezoterickými filozoficko-náboženskými směry, intelektuálním dědicem Lva Gumiljova? Jen zdánlivě.

Zde je třeba zdůraznit, že Gumiljov se na rozdíl od Dugina nezabýval politikou a byl navíc pronásledován systémem, jehož vedoucí činitelé začali v osmdesátých letech 20. století hledat alternativu k mrtvé komunistické ideologii. Tehdy se objevuje neoeurasianismus jako údajný projekt Lubjanky – a realizuje ho právě Dugin velebící J. V. Stalina, který měl podle jeho názoru stavět zájem Ruska výš než uskutečňování komunistické utopie.

Gumiljov poukazoval – rovněž na základě civilizačních rozdílů – na protiklady mezi Mongoly a Číňany, zatímco Dugin se zasazuje o spojenectví Ruska s Čínskou lidovou republikou. Daly by se uvést další příklady. Nechejme je protentokrát stranou a zamysleme se nad následující otázkou: Existují-li ve sféře historických zkušeností a civilizačních vzorů mezi Rusy a národy Velké stepi vazby (s čímž lze souhlasit), znamená to, že v takovém případě dochází k symbióze? Samozřejmě že ne, o čemž svědčí přinejmenším fakt, že Gumiljov polemizoval s eurocentrickým pocitem nadřazenosti, s jakým Rusové přistupují k „etnosům“ Střední Asie.

Máme tu tak co do činění s paradoxem, který se výrazně projevuje právě dnes. Jde o to, že Rusové, kteří patří (přinejmenším z určitých hledisek) do jedné civilizace s ostatními národy Velké stepi, k nim přistupují s kolonialistickou mentalitou.

Tento stav věci vynikajícím způsobem ilustruje ruský hraný film z roku 2010 Topič režiséra Alexeje Balabanova. Děj filmu se odehrává v současném Rusku a jeho hrdinou je Ivan Skrjabin, Jakut, veterán války v Afghánistánu. Pracuje v kotelně. Jeho někdejší ruští kolegové z armády jsou nájemní vrazi, kteří k němu přivázejí mrtvoly svých obětí, aby zahlazoval stopy jejich zločinů v rozpáleném kotli. Ke Skrjabinovi se přitom chovají velice protekcionisticky, nejednají s ním jako rovný s rovným. V jednu chvíli by dokonce byli ochotni zlikvidovat jeho dceru.

Viditelným znakem ruského kolonialismu je nyní národnostní složení vojáků, které Rusové vysílají do boje proti Ukrajině. S Burjaty, Kalmyky a Tuvinci se zachází jako s kanónenfutrem, což dokonce vyvolalo reakci bývalého mongolského prezidenta Cachjagína Elbegdordže, který jim projevil svou solidaritu, ale zároveň je vyzval, aby Ukrajince nestříleli.

Dnes je už zřetelně vidět, že dědictví Zlaté hordy v Rusku nahrává odstředivým tendencím. Tuto skutečnost nezmění žádné zaklínání eurasijským společenstvím. Zůstává jen otázka, jak by toto všechno okomentoval Lev Gumiljov.

| casopiskontexty.cz

■ ■ ■ ■ ■ (3 votes, average: **2,33** out of 5)

>> Podpora

Svobodný svět nabízí všechny články zdarma. Náš provoz se však neobejde bez nezbytné finanční podpory na provoz. Pokud se Vám Svobodný svět líbí, budeme vděčni za Vaši pravidelnou pomoc. Děkujeme!

Číslo účtu: 4221012329 / 0800

>> Pravidla diskuze

Než začnete komentovat článek, přečtěte si prosím [pravidla diskuze](#).

>> Jak poslat článek?

Chcete-li také přispět svým článkem, zašlete jej na e-mail: redakce (zavináč) svobodny-svet.cz. Pravidla jsou uvedena [zde](#).

•

ARH+ napsal:

27/02/2023_(03:27)

Dobrý den.

Pro trocha vzdělanosti proč tak Rusko reagovalo. Na ČT vám tento Italský dokument nepustí.

<https://player.odycdn.com/api/v4/streams/free/P%C5%99%C3%AD%C4%8DinyV%C3%A1lkynaUkrajín%C4%9B/of6f738235961475413a1564240a107efef16b47/bb4308?fbclid=IwAR1uOwhzpm76h-KL4B6UPf-cIYrCTQ5EHvJGSeKa2d7fLgHfV96ycmUgebI>

Všem přeji pevné zdraví a klid.

Odpověď